

การจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาล จังหวัดปทุมธานี
Providing Public Services for Age-Friendly Cities in the Area
of Pathum Thani Municipality

เทพพิทักษ์ กุลมงคลชัยศรี
ธนกฤต โพธิ์เงิน
มหาวิทยาลัยปทุมธานี
Theppitak Kulmongkolchaisri
Thanakrit Phoengum
Pathumthani University2
Email: theppitak.kul@gmail.com

รับบทความ: 25 พฤศจิกายน 2568; แก้ไขบทความ 13 ธันวาคม 2568; ตอรับบทความ: 16 ธันวาคม 2568
Received: November 25, 2025; Revised: December 13, 2025; Accepted: December 16, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (2) เปรียบเทียบการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และ (4) นำเสนอแนวทางการจัดบริการสาธารณะเป็นมิตรกับผู้สูงอายุ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุในเขตพื้นที่รับผิดชอบเทศบาล จังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้สูงอายุ จำนวน 29 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิดทางเดียว และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า (1) เทศบาลจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน จำนวนบุตร และปัญหาของการดำรงชีวิตต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดบริการสาธารณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ (3) ปัจจัยการส่งเสริมที่ทุกปัจจัยสามารถรวมกันอธิบายการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ได้ร้อยละ 27.70 ($\text{Adj. } R^2 = .277$) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุมากที่สุดคือ เครือข่ายเกื้อหนุน รองลงมาคือสุขภาพและการรักษาพยาบาล ความมั่นคงทางสังคม และนันทนาการ ซึ่งส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่รายได้ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4) แนวทางการจัดบริการสาธารณะเป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) การประสานการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ 2) การจัดสรรงบประมาณให้กู้ยืมกรณีผู้สูงอายุต้องการประกอบอาชีพอิสระ 3) การจัดทำแอปพลิเคชันแหล่งงานเฉพาะผู้สูงอายุประจำท้องถิ่น และ 4) การจัดฝึกอบรมอาชีพตามความต้องการของผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: การจัดบริการสาธารณะ; เมืองที่มิตรกับผู้สูงอายุ; เทศบาลจังหวัดปทุมธานี

Abstract

This research aims to (1) study the level of elderly-friendly public service provision, (2) compare elderly-friendly public service provision classified by personal factors, (3) study the factors affecting elderly-friendly public service provision, and (4) present guidelines for elderly-

friendly public service provision. It was a mixed-methods research, collecting data from 400 elderly people in the municipal area of Pathum Thani Province and conducting in-depth interviews with 29 elderly people. Data were analyzed using frequency, percentage, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and multiple regression analysis.

The results showed that (1) the municipality provided elderly-friendly public services overall at a high level; (2) elderly people with different levels of education, work experience, number of children, and living problems had significantly different opinions on the provision of public services at the .05 statistical significance level, which was consistent with the hypothesis; and (3) all welfare factors together explained 27.70% of the elderly-friendly public service provision (Adj. R² = .277), with the most influential factor being the support network, followed by health and medical care. Social security and recreation, which had a statistically significant effect at the .01 level, while income had a statistically significant effect at the .05 level, and (4) guidelines for providing elderly-friendly public services, consisting of 1) coordinating the employment of elderly workers, 2) allocating a budget for loans in case the elderly want to be self-employed, 3) creating a job application specifically for the elderly in each locality, and 4) providing vocational training according to the needs of the elderly.

Keyword: Providing Public Services; Age-Friendly Cities; Pathum Thani Municipality

บทนำ

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ประเด็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 15 ด้านการเสริมสร้างพลังทางสังคม ผ่านโครงการ Flagship ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมนวัตกรรมเพื่อคนทุกวัย ในมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติเรื่อง สังคมสูงอายุ มาตรการที่ 1 ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุและคนทุกวัย มาตรการย่อยที่ 1.3 ประเด็นระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ และมาตรการย่อยที่ 1.4 ประเด็นปรับสภาพแวดล้อมชุมชนและบ้านให้ปลอดภัยกับผู้สูงอายุ โดยบูรณาการความร่วมมือการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (Smart Citizen) (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2564) ซึ่งกลไกมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติดังกล่าวในระดับประเทศอยู่ภายใต้โครงการของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และระดับจังหวัดคือคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด (กสจ.) และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำหรับกลไกระดับพื้นที่ในการขับเคลื่อน ติดตามผลการดำเนินงานในประเด็นที่รับผิดชอบ และประสานหน่วยงานร่วมที่สำคัญคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2567) ภายใต้แนวคิดการพัฒนาประเทศดังกล่าวส่งผลให้องค์กรที่เกี่ยวข้อง มีความตื่นตัวและให้ความสำคัญกับสังคมสูงวัยมากยิ่งขึ้น เนื่องจากปรากฏการณ์ดังกล่าว มีผลกระทบด้านการผลิตเมื่อโครงสร้างของประชากรเปลี่ยนไปมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากขึ้น ด้านการลงทุนและการออม เมื่อวัยสูงอายุหรือวัยเกษียณขาดรายได้หรือมีรายได้น้อยลงทำให้มีการออมลดลง ด้านผลผลิตหรือรายได้ประชาชาติ สัดส่วนผู้สูงอายุมากขึ้น ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ หรือ GNP รายได้ประชาชาติขาลง

ด้านการคลัง คือเมื่องบประมาณรายจ่ายเพิ่มขึ้น ภาครัฐจำเป็นต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายทางด้านสาธารณสุข การแพทย์ บริการสังคมแก่ผู้สูงอายุมากขึ้น นอกจากนี้ผลกระทบทางด้านสังคม เช่น ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานจะต้องทำงานมากขึ้นอาจทำให้ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ปัญหาทางด้านสภาพจิตใจ หรือปัญหาสุขภาพร่างกาย ทำให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ลำบาก หากไม่มีการวางแผนสะสมเงินออมเพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในวัยชรา ทั้งนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2567) ได้นำเสนอด้านลักษณะทางประชากรของผู้สูงอายุซึ่ง ผลการสำรวจ พบว่าจำนวนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาตามเพศ พบว่าผู้สูงอายุหญิงมากกว่าผู้สูงอายุชาย สำหรับการแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุตามกลุ่มช่วงวัย พบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น (60-69 ปี) ร้อยละ 59.3 รองลงมา คือกลุ่มผู้สูงอายุวัยกลาง (70-79 ปี) ร้อยละ 29.8 และน้อยที่สุด คือกลุ่มผู้สูงอายุวัยปลาย (80 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 10.9

จากข้อมูลนี้สามารถวิเคราะห์แนวโน้มดัชนีการสูงอายุ อัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุ และอัตราส่วนเกือหนุนได้ว่า ดัชนีการสูงอายุเป็นตัวชี้วัดที่แสดงสัดส่วนของประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) เมื่อเทียบกับประชากรเด็ก (อายุต่ำกว่า 15 ปี) 100 คน จากการสำรวจพบว่า ดัชนีการสูงอายุของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา อัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุ เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงภาระที่ประชากรวัยทำงานต้องรับผิดชอบในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งอัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 10.7 ในปี 2537 เพิ่มขึ้นเป็น 31.1 ในปี 2567 นั่นคือประชากรวัยทำงาน 100 คน รับผิดชอบในการดูแลผู้สูงอายุประมาณ 31 คน ขณะที่อัตราส่วนเกือหนุน เป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงจำนวนประชากรวัยทำงานที่สามารถให้การเกือหนุนผู้สูงอายุ 1 คนได้ และผลการสำรวจพบว่า อัตราส่วนเกือหนุนลดลงอย่างต่อเนื่อง จาก 9.3 ในปี 2537 ลดลงเป็น 3.2 ในปี 2567 นั่นคือ ในปี พ.ศ. 2567 ที่ผ่านมา ประชากรวัยทำงานประมาณ 3 คน ให้การเกือหนุนผู้สูงอายุ 1 คน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูง พบว่า ผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น ร้อยละ 64.5 รองลงมา คือ ผู้สูงอายุอยู่ลำพังกับคู่สมรส ร้อยละ 22.6 และน้อยที่สุดคือ ผู้สูงอายุอยู่คนเดียว ร้อยละ 12.9 อย่างไรก็ตามลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวในครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสัดส่วนของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวเพิ่มขึ้นเกือบ 4 เท่า จากร้อยละ 3.6 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 12.9 ในปี 2567

สำหรับจังหวัดปทุมธานี เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีปรากฏการณ์สังคมผู้สูงอายุที่น่าสนใจอย่างมาก โดยในช่วงปี พ.ศ. 2568 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตเทศบาล ซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีระบบเศรษฐกิจที่ดี ได้ดำเนินการจัดบริการสาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในด้านการสร้างหลักประกันด้านรายได้ ส่งเสริมการออมวัยหลังเกษียณ สร้างหลักประกันด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หรือการสร้างองค์กรในการเรียนรู้ของผู้สูงอายุอย่างเต็มกำลัง แต่ยังคงพบปัญหาการดูแลและคุณภาพชีวิตของประชาชนและผู้สูงอายุในพื้นที่หลากหลายประการ เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรด้านการดูแลผู้สูงอายุที่ยังไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากร จึงเป็นข้อจำกัดในการดำเนินงาน นอกจากนี้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับบางส่วนที่ใช้ในการปฏิบัติงานยังเป็นอุปสรรคในการจัดบริการสาธารณะด้วยเช่นกัน (สำนักงานจังหวัดปทุมธานี, 2567)

จึงที่น่าสนใจว่า เทศบาลในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีมีความน่าอยู่น่าอาศัยสำหรับผู้สูงอายุหรือไม่ และการจัดบริการสาธารณะที่ดีสำหรับพื้นที่ควรมีลักษณะอย่างไร โดยใช้แนวคิดเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุมาพิจารณาข้อสังเกตดังกล่าว นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามารถทำให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความพึงพอใจสูงสุดได้อย่างไร รูปแบบการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับ

ผู้สูงอายุที่เหมาะสมควรมีคุณลักษณะอย่างไร เพื่อนำไปพัฒนาการจัดบริการสาธารณสุขที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ รวมถึงประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดบริการสาธารณสุขที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดบริการสาธารณสุขที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดบริการสาธารณสุขที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาล จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานในการวิจัย

1. การจัดบริการสาธารณสุขที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล
2. ปัจจัยการส่งเสริมที่ส่งผลต่อการจัดบริการสาธารณสุขที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาล จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-method research design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดการจัดบริการสาธารณสุขของ Lucy et al. (1977); McDevitt (1998); Haque (2001) ศึกษาปัจจัยการส่งเสริมของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2564) และศึกษาแนวคิดเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO, 2007) นำมากำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยได้ดังนี้

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) เพศ 2) สถานภาพสมรส 3) ระดับการศึกษา 4) ประสบการณ์ทำงาน 5) จำนวนบุตร และ 6) ปัญหาของการดำรงชีวิต และ ปัจจัยการส่งเสริม จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) สุขภาพและการรักษาพยาบาล 2) รายได้ 3) นันทนาการ 4) ความมั่นคงทางสังคม และ 5) เครือข่ายเกื้อหนุน

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การจัดบริการสาธารณสุขที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ 1) อาคารสถานที่และบริเวณภายนอก 2) ระบบขนส่งและยานพาหนะ 3) ที่อยู่อาศัย 4) การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม 5) การให้ความเคารพและการยอมรับ 6) การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน 7) การสื่อสารและข้อมูลสารสนเทศ และ 8) การบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ

1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบเทศบาลจังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งสิ้น 80,730 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี, 2567) โดยเป็นผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ดี นำมาคำนวณหากลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 399 คน และ

เพื่อป้องกันความไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถาม จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 400 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) จนได้ผู้ตอบแบบสอบถามครบทั้งจำนวน

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ ผู้สูงอายุที่มีความพร้อม และมีความเต็มใจในการให้สัมภาษณ์ โดยเป็นการคัดเลือกลักษณะที่เป็นแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนรวม 29 คน โดยใช้เกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำแนกตามพื้นที่เทศบาลละ 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็นเครื่องมือเชิงปริมาณและเครื่องมือเชิงคุณภาพ ดังนี้

1) เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม มาจากการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา โดยวิธีการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.941 จากนั้นนำแบบสอบถามซึ่งผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ มาทดสอบความเที่ยงในการวัด โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 ชุด ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.881 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้

2) เครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งข้อคำถามจำแนกตามกลุ่มตัวแปรตาม การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ทุกท่านด้วยตนเอง พร้อมทั้งจดบันทึก โดยการขออนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญก่อนทำการบันทึกข้อมูลหรือถ่ายภาพ

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมจากเอกสาร งานวิจัย วรรณกรรม และแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย และใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ทุกท่านด้วยตนเอง พร้อมทั้งจดบันทึก โดยการขออนุญาตก่อนทำการบันทึกข้อมูลหรือถ่ายภาพ

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแตกต่างใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA)

ผลการวิจัย

1. ระดับการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานี
ตารางที่ 1 ระดับการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ภาพรวม

n = 400

เมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านอาคารสถานที่และบริเวณภายนอก	3.72	0.61	มาก	6
2. ด้านระบบขนส่งและยานพาหนะ	3.80	0.62	มาก	5

เมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
3. ด้านที่อยู่อาศัย	3.67	0.58	มาก	8
4. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม	3.91	0.63	มาก	1
5. ด้านการให้ความสำคัญและการยอมรับเชิงสังคม	3.76	0.60	มาก	7
6. ด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน	3.85	0.60	มาก	4
7. ด้านการสื่อสารและข้อมูลสารสนเทศ	3.87	0.61	มาก	3
8. ด้านการบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ	3.98	0.63	มาก	2
รวม	3.82	0.61	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลมีคุณลักษณะการเป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านการบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ ($\bar{X} = 3.98$) รองลงมาได้แก่ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ($\bar{X} = 3.91$) ด้านการสื่อสารและข้อมูลสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน ($\bar{X} = 3.85$) ด้านระบบขนส่งและยานพาหนะ ($\bar{X} = 3.80$) ด้านการให้ความสำคัญและการยอมรับเชิงสังคม ($\bar{X} = 3.76$) ด้านอาคารสถานที่และบริเวณภายนอก ($\bar{X} = 3.72$) และด้านที่อยู่อาศัย ($\bar{X} = 3.67$) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ในการเปรียบเทียบการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาล จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศ และสถานภาพสมรสต่างกัน มีความเห็นว่าการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาล จังหวัดปทุมธานีไม่แตกต่างกัน ขณะที่ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน จำนวนบุตร และปัญหาของการดำรงชีวิตต่างกัน มีความเห็นว่าการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาล จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาล จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา

n = 400

การจัดบริการสาธารณะ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านอาคารสถานที่ และบริเวณภายนอก	Between Groups	.252	5	.050	2.328	.042*
	Within Groups	8.528	394	.022		
	Total	8.780	399			
2. ด้านระบบขนส่ง และยานพาหนะ	Between Groups	.492	5	.098	2.978	.012*
	Within Groups	13.018	394	.033		

การจัดบริการสาธารณะ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
3. ด้านที่อยู่อาศัย	Total	13.510	399			
	Between Groups	.385	5	.077	1.191	.313
	Within Groups	25.466	394	.065		
4. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม	Total	25.852	399			
	Between Groups	.565	5	.113	2.390	.037*
	Within Groups	18.619	394	.047		
5. ด้านการให้ความสำคัญและการยอมรับเชิงสังคม	Total	19.183	399			
	Between Groups	.103	5	.021	.475	.795
	Within Groups	17.061	394	.043		
6. ด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน	Total	17.164	399			
	Between Groups	.244	5	.049	.669	.647
	Within Groups	28.739	394	.073		
7. ด้านการสื่อสารและข้อมูลสารสนเทศ	Total	28.983	399			
	Between Groups	.032	5	.006	.203	.961
	Within Groups	12.213	394	.031		
8. ด้านการบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ	Total	12.245	399			
	Between Groups	.140	5	.028	.504	.773
	Within Groups	21.839	394	.055		
ภาพรวม	Total	21.979	399			
	Between Groups	.119	5	.024	2.757	.018*
	Within Groups	3.400	394	.009		
	Total	3.519	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่าการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานีภาพรวม มีความแตกต่างกันตามระดับการศึกษา ($F = 2.757$, $Sig. = .018$) เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านอาคารสถานที่และบริเวณภายนอก ด้านระบบขนส่งและยานพาหนะ และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาล จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

n = 400

การจัดบริการสาธารณะ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านอาคารสถานที่ และบริเวณภายนอก	Between Groups	.155	4	.039	1.772	.134
	Within Groups	8.626	395	.022		
	Total	8.780	399			
2. ด้านระบบขนส่ง และยานพาหนะ	Between Groups	.183	4	.046	1.359	.247
	Within Groups	13.326	395	.034		
	Total	13.510	399			
3. ด้านที่อยู่อาศัย	Between Groups	.680	4	.170	2.669	.032*
	Within Groups	25.171	395	.064		
	Total	25.852	399			
4. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม	Between Groups	.732	4	.183	3.916	.004**
	Within Groups	18.452	395	.047		
	Total	19.183	399			
5. ด้านการให้ความสำคัญและการยอมรับเชิงสังคม	Between Groups	.025	4	.006	.141	.967
	Within Groups	17.139	395	.043		
	Total	17.164	399			
6. ด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน	Between Groups	.347	4	.087	1.198	.311
	Within Groups	28.636	395	.072		
	Total	28.983	399			
7. ด้านการสื่อสารและข้อมูลสารสนเทศ	Between Groups	.191	4	.048	1.563	.183
	Within Groups	12.054	395	.031		
	Total	12.245	399			
8. ด้านการบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ	Between Groups	.265	4	.066	1.206	.308
	Within Groups	21.713	395	.055		
	Total	21.979	399			
ภาพรวม	Between Groups	.142	4	.036	4.161	.003**
	Within Groups	3.377	395	.009		
	Total	3.519	399			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า การจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานีภาพรวม มีความแตกต่างกัน ตามประสบการณ์ทำงาน ($F = 4.161$, $Sig. = .003$) เมื่อพิจารณาราย

ด้าน พบว่าระดับความการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ในภาพรวม ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาล จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามจำนวนบุตร

n = 400

การจัดบริการสาธารณะ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านอาคารสถานที่ และบริเวณภายนอก	Between Groups	.006	3	.002	.089	.966
	Within Groups	8.774	396	.022		
	Total	8.780	399			
2. ด้านระบบขนส่ง และยานพาหนะ	Between Groups	.341	3	.114	3.421	.017*
	Within Groups	13.168	396	.033		
	Total	13.510	399			
3. ด้านที่อยู่อาศัย	Between Groups	.213	3	.071	1.096	.351
	Within Groups	25.639	396	.065		
	Total	25.852	399			
4. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม	Between Groups	.353	3	.118	2.474	.061
	Within Groups	18.831	396	.048		
	Total	19.183	399			
5. ด้านการให้ความสำคัญและการยอมรับเชิงสังคม	Between Groups	.194	3	.065	1.510	.211
	Within Groups	16.969	396	.043		
	Total	17.164	399			
6. ด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน	Between Groups	.234	3	.078	1.074	.360
	Within Groups	28.749	396	.073		
	Total	28.983	399			
7. ด้านการสื่อสารและข้อมูลสารสนเทศ	Between Groups	.103	3	.034	1.125	.339
	Within Groups	12.141	396	.031		
	Total	12.245	399			
8. ด้านการบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ	Between Groups	.259	3	.086	1.575	.195
	Within Groups	21.719	396	.055		
	Total	21.979	399			
ภาพรวม	Between Groups	.074	3	.025	2.853	.037*
	Within Groups	3.444	396	.009		
	Total	3.519	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 การจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานี ภาพรวม มีความแตกต่างกันตามจำนวนบุตร ($F = 2.853$, $Sig. = .037$) เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในภาพรวม และด้านระบบขนส่งและยานพาหนะ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาล จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัญหาของการดำรงชีวิต

n = 400

การจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตร กับผู้สูงอายุ	มี		ไม่มี		t-test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านอาคารสถานที่และบริเวณ ภายนอก	3.80	0.15	3.75	0.14	2.936	0.004**
2. ด้านระบบขนส่งและยานพาหนะ	3.85	0.18	3.77	0.19	3.916	0.000**
3. ด้านที่อยู่อาศัย	3.71	0.25	3.70	0.26	0.309	0.757
4. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม	3.90	0.22	3.89	0.21	0.181	0.857
5. ด้านการให้ความสำคัญและการ ยอมรับเชิงสังคม	3.81	0.20	3.74	0.21	3.329	0.001**
6. ด้านการมีส่วนร่วมในฐานะ พลเมืองและการจ้างงาน	3.86	0.29	3.83	0.23	1.233	0.218
7. ด้านการสื่อสารและข้อมูล สารสนเทศ	3.84	0.18	3.82	0.16	0.815	0.416
8. ด้านการบริการชุมชนและการ บริการสุขภาพ	3.93	0.24	3.94	0.22	0.765	0.445
ภาพรวม	3.83	0.10	3.80	0.07	2.914	0.004**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 การจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานี ภาพรวมมีความแตกต่างกันตามปัญหาของการดำรงชีวิต ($t = 2.914$, $Sig. = .004$) เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานี ด้านอาคารสถานที่และบริเวณภายนอก ด้านระบบขนส่งและยานพาหนะ ด้านการให้ความสำคัญและการยอมรับเชิงสังคมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยการสงเคราะห์ทั้ง 5 ปัจจัย สามารถร่วมกันอธิบายการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานี ได้ร้อยละ 27.70 ($Adj. R^2 = .277$) โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานีอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ เครือข่ายเกื้อหนุน (Beta = 0.247, Sig. = .000) สุขภาพและการรักษาพยาบาล (Beta = 0.201, Sig. = .000) ความมั่นคงทางสังคม (Beta = 0.162, Sig. = .001) นันทนาการ (Beta = 0.150, Sig. = .002) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และรายได้ (Beta = 0.099, Sig. = .040) ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณทดสอบปัจจัยการสงเคราะห์ที่ส่งผลต่อการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานี ภาพรวม

n=400

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	2.515	.107		23.475	.000**
สุขภาพและการรักษาพยาบาล (x ₁)	.076	.017	.201	4.469	.000**
รายได้ (x ₂)	.040	.019	.099	2.065	.040*
นันทนาการ (x ₃)	.069	.022	.150	3.159	.002*
ความมั่นคงทางสังคม (x ₄)	.052	.016	.162	3.342	.001*
เครือข่ายเกื้อหนุน (x ₅)	.107	.021	.247	4.992	.000*
R	R ²	Adj. R ²	SE(est)	F	Sig.
0.534	0.286	0.277	0.07988	31.505	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 29 คน มีประเด็นที่เป็นข้อสังเกตจำนวน 34 ด้าน โดยประเด็นการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นตรงกันอย่างเด่นชัดคือ มิติด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน จำนวน 15 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 44.12 รองลงมาคือ ด้านการบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ ด้านการสื่อสารและข้อมูลสารสนเทศ ด้านการให้ความสำคัญและการยอมรับเชิงสังคม และด้านอาคารสถานที่และบริเวณภายนอก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 ในอัตราส่วนที่เท่ากัน นอกจากนั้นด้านระบบขนส่งและยานพาหนะ ด้านการจัดฝึกอบรมอาชีพตามความต้องการของผู้สูงอายุ และด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 1 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.94 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ผู้สูงอายุที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน จำนวนบุตร และปัญหาของการดำรงชีวิตต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาล จังหวัดปทุมธานีแตกต่างกันนั้น สอดคล้องกับผลงานของ ปิยากร หวังมหาพร และญาณภัทร เพ็ญศิริ (2563) ที่ได้ทำการศึกษาการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่สำนักงานทรัพยากรส่วน

พระมหากษัตริย์ (เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง) กรุงเทพมหานคร และพบว่าเงื่อนไขที่ทำให้เกิดการร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุ คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การตอบสนองความต้องการด้านจิตใจ ประโยชน์จากการร่วมผลิต และความเหมาะสมกับลักษณะของผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาคร อินทโธ และคณะ (2566) ที่ได้ทำการศึกษาการดูแลผู้สูงอายุยุควิถีถัดไป: มุมมองของคนในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท และพบว่า การดูแลผู้สูงอายุยุควิถีถัดไป ประกอบด้วย เหตุผลของการดูแล และเป้าหมายของการดูแล ซึ่งวิธีการดูแล ประกอบด้วย การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ดูแลสุขภาพ ส่งเสริม การมีส่วนร่วมทางสังคม และส่งเสริมคุณค่าผู้สูงอายุ ผลการศึกษาสะท้อนถึงมุมมองต่อการดูแลผู้สูงอายุที่ เริ่มเปลี่ยนไปตามบริบททางสังคม จึงกล่าวได้ว่าภูมิหลังทางสังคมของผู้สูงอายุมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตร แตกต่างทั้งในมิติของการศึกษา ซึ่งการศึกษามีผลต่ออาชีพและประสบการณ์ทำงาน การมีรายได้หลังเกษียณอายุ ความเครียดทางสังคมที่มีต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้การมีลูกหลานที่ต่างกันก็มีผลต่อการแสดงความคิดเห็น เช่น ผู้สูงอายุที่มีบุตรหลานดูแลเป็นอย่างดี อาจไม่ให้ความสำคัญกับการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลด้านยานพาหนะและการขนส่ง เป็นต้น และท้ายที่สุดปัญหาของการดำรงชีวิตที่ต่างกันย่อมส่งผลต่อแนวคิดที่มีต่อผลงานของเทศบาลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ผู้ที่มีปัญหาทางการเงินต้องการให้เทศบาลสร้างอาชีพ ผู้ที่มีปัญหาทางสุขภาพต้องการให้เทศบาลจัดบริการด้านสุขภาพ เป็นต้น

2. ปัจจัยการสงเคราะห์ทุกด้านส่งผลต่อการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และ .05 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ เครือข่ายเกื้อหนุน รองลงมาได้แก่ สุขภาพและการรักษาพยาบาล ความมั่นคงทางสังคม นันทนาการ และรายได้ นั้น สอดคล้องกับผลงานของ พิมพาง เพ็งนาเรนทร์ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม และพบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการจัดสวัสดิการสังคมประกอบด้วย 1) สุขภาพและการรักษาพยาบาล 2) รายได้ 3) ที่พักอาศัย 4) นันทนาการ 5) ความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง 6) มาตรฐานด้านการสร้างบริการ และเครือข่ายการเกื้อหนุน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานของ ชมกฤษ หุนนาค และปภาวดี มนตรีวัต (2565) ที่ได้ทำการศึกษาการจัดบริการสาธารณะสำหรับพลเมืองผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองในเขตจังหวัดภาคกลางตอนล่าง และพบว่า (ก) ด้านรายได้ ในทุกพื้นที่เน้นการเปิดโอกาสให้ชมรมผู้สูงอายุได้จัดการกันเอง ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมติดตามผล (ข) ด้านที่พักอาศัยในทุกพื้นที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือซ่อมแซม บ้านให้กับผู้สูงอายุที่ขาดแคลน อีกส่วนหนึ่ง คือ ภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะคนในชุมชนร่วมกันดำเนินงานกับภาครัฐ (ค) ด้านนันทนาการในทุกพื้นที่พลเมืองผู้สูงอายุรวมกลุ่มและจัดการกลุ่มกันเองในรูปแบบชมรมผู้สูงอายุ ส่วนหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ (ง) ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครองในทุกพื้นที่มีการบริการสาธารณะเพื่ออำนวยความสะดวกความปลอดภัย และการคุ้มครองผู้สูงอายุด้านกฎหมาย สิทธิ และสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ และ (จ) ด้านการสร้างบริการทางสังคม และเครือข่ายการเกื้อหนุนในทุกพื้นที่เน้นสร้างเครือข่ายชุมชนดูแลชุมชน กันเองในแบบที่ไม่เป็นทางการ จึงกล่าวได้ว่าแม้บุคคลจะมีอายุในช่วงวัย 60 ปี ขึ้นไป จัดอยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุ แต่ในปัจจุบันบุคคลกลุ่มดังกล่าวในพื้นที่การดูแลของเทศบาลจังหวัดปทุมธานี ยังมีความต้องการรับบริการด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ต้องการความมั่นคงทางสังคม ต้องการกิจกรรมนันทนาการซึ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี และที่สำคัญต้องการมีรายได้ที่มั่นคงเพื่อรองรับอนาคต ดังนั้นเมื่อผู้สูงอายุยังมีความสามารถในการสร้างงานสร้าง

รายได้ การส่งเสริมของเทศบาลจึงมีส่วนสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะด้านการจัดการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินขณะทำงานหารายได้ และด้านการประสานให้เกิดการจ้างงานระหว่างนายจ้างและผู้สูงอายุ

3. ผู้ให้ข้อมูลมีประเด็นที่ต้องการให้เทศบาลดำเนินการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือมิติด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงานนั้น สอดคล้องกับผลงานของ ธนภูมิ ชาติดี และถิรวุฒิ แสงมณีเดช (2567) ที่ได้ทำการศึกษาอัตราการเติบโตของสัดส่วนผู้สูงอายุในประเทศไทย และพบว่าการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่น เริ่มต้นที่ 1) การบริการรับใช้ประชาชนในฐานะพลเมือง ไม่ใช่ลูกค้า 2) การมุ่งเน้น ผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก 3) การเน้นคุณค่าความเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ 4) การคิด เชิงกลยุทธ์ ปฏิบัติแบบประชาธิปไตย 5) การตระหนักในความรับผิดชอบไม่ใช่เรื่องง่าย 6) การให้บริการมากกว่า การกำกับทิศทาง และ 7) การให้คุณค่ากับคน ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ฝ่ายปกครองหรือภาครัฐควรนำหลักและแนวคิด นี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สูงอายุในประเทศไทย จึงกล่าวได้ว่า การจัดบริการสาธารณะที่ดีของเทศบาลจำเป็นอย่างยิ่งต้องให้ความสำคัญกับความต้องการบริการของประชาชนผู้สูงอายุเป็นหลัก นั่นคือผู้สูงอายุต้องการให้เทศบาลช่วยเหลือดำเนินการมากที่สุดตอนนี้ในประเด็นการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน หรือการช่วยให้ผู้สูงอายุมีรายได้ มีงานทำ อาจเป็นงานประจำหรือการประกอบอาชีพอิสระ ทั้งในด้านการจัดหา การเป็นผู้ประสาน หรือการเป็นผู้ลงทุน ซึ่งอาจไม่ใช่ภารกิจโดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่เป็นภารกิจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในท้องถิ่น จึงทำให้ภารกิจนี้เป็นภารกิจเร่งด่วนดำเนินการของเทศบาลในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 การประสานการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลจังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่ยังมีศักยภาพในการทำงาน และต้องการมีรายได้เพิ่มขึ้น จึงขอเสนอให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำการประสานกับสำนักงานจัดหางานจังหวัดปทุมธานี แรงงานจังหวัดปทุมธานี พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปทุมธานี หรือสถานประกอบการภาคเอกชนในพื้นที่ ซึ่งมีนโยบายรับผู้สูงอายุทำงาน เช่น โลตัส บิ๊กซี อีเกีย ซีเจ โฮมโปร อเมซอน หรืออื่น ๆ โดยเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือค้าประกันผู้สูงอายุในการได้เข้าไปทำงานในองค์กรต่าง ๆ รวมถึงเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัยด้วยในอีกทิศทางหนึ่ง

1.2 การจัดสรรงบประมาณให้กู้ยืมกรณีผู้สูงอายุต้องการประกอบอาชีพอิสระ จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้สูงอายุในพื้นที่มีความต้องการหารายได้เพิ่มเพื่อดำรงชีวิต และยังมีแรงกายเพียงพอที่จะทำงานได้นอกจากนี้เป็นการเพิ่มการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันความโดดเดี่ยว ความเหงา คุณภาพชีวิตต่าง ๆ จึงขอเสนอให้เทศบาลจัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่ง ให้ผู้สูงอายุในพื้นที่สามารถกู้ยืมไปลงทุนประกอบอาชีพอิสระได้ โดยการเขียนเป็นโครงการเฉพาะกิจและมีผู้ค้ำประกัน โดยมีอัตราดอกเบี้ยต่ำและผ่อนปรนการทยอยชำระ ซึ่งจะถือเป็นแนวทางให้ผู้สูงอายุมีกำลังใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมากยิ่งขึ้น

1.3 การจัดทำแอปพลิเคชันแหล่งงานเฉพาะผู้สูงอายุประจำท้องถิ่น จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้เทศบาลในพื้นที่เป็นผู้ประสานให้เกิดการจ้างงาน เนื่องจากมีความไว้วางใจและมั่นใจ

ประเด็นความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มากกว่าหน่วยงานกลางของประเทศที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน จึงขอเสนอให้เทศบาลจัดทำแอปพลิเคชันแหล่งงานเฉพาะผู้สูงอายุในเทศบาล เป็นเวทีให้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นกับผู้สูงอายุได้พบปะกัน โดยมีเทศบาลเป็นหน่วยงานกลางรับทราบข้อมูล อันจะทำให้ผู้สูงอายุมีความสบายใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น โดยโปรแกรมอาจครอบคลุมตั้งแต่ การประเมินความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตในงานของสถานประกอบการ การประเมินความพร้อมทางร่างกายและสุขภาพของผู้สมัครงาน การแนะนำงานที่เหมาะสมกับความสามารถและการเดินทางของผู้สมัครงาน การกำหนดค่าแรงงานที่เหมาะสมกับท้องถิ่น สิทธิประโยชน์และสวัสดิการต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุควรได้รับจากการทำงาน รวมถึงการจัดจำหน่ายสินค้าหรือบริการจากฝีมือผู้สูงอายุ ในลักษณะที่เทศบาลเป็นส่วนหนึ่งของการคุ้มครองอีกด้วย

1.4 การจัดฝึกอบรมอาชีพตามความต้องการของผู้สูงอายุ จากผลการวิจัยที่พบว่า ยังมีผู้สูงอายุจำนวนมากไม่ต้องการทำงานกับกลุ่มอาชีพที่เทศบาลหรือผู้นำชุมชนจัดขึ้น แต่ต้องการทำงานส่วนตัวที่ตนเองใฝ่ฝัน จึงขอเสนอให้เทศบาลจัดฝึกอบรมอาชีพตามความต้องการที่ผู้สูงอายุมีความถนัดเฉพาะบุคคล เช่น งานช่างตัดเสื้อผ้าโหล งานซ่อมรองเท้า งานประดิษฐ์ งานปลูกหญ้า หรืองานบริการ เช่น การเป็นพี่เลี้ยงเด็กตามบ้าน หรืองานดูแลผู้สูงอายุติดเตียง เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ด้านตัวแปร ขอให้้นำประเด็นการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของเทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน ไปทำการศึกษาเชิงลึกถึงวิธีการ กระบวนการ และแนวทางการสร้างความเชื่อมโยงที่มีผลสัมฤทธิ์สูงต่อไป

2.2 ด้านพื้นที่ ขอให้พิจารณาประเด็นการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจได้ข้อสรุปที่แตกต่างกันออกไปในมิติความต้องการของผู้สูงอายุ

2.3 ด้านเทคนิควิจัย ขอให้ทำการวิจัยเชิงลึกโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งอาจได้ข้อมูลในประเด็นความต้องการจัดบริการสาธารณะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2564). **มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ :

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

(2567). **มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุ 6 Sustainable 4**. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2568 จาก https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1551432930-155_2.pdf.

ชมภูษ ทุนนาค และปภาวดี มนต์วิวัฒน์. (2565). การบริการสาธารณะสำหรับพลเมืองผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลเมืองในเขตจังหวัดภาคกลางตอนล่าง. **วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน**, 15(1), 35-75.

ธนภูมิ ชาตดี และธิรวิทย์ แสงมณีเดช. (2567). การจัดการบริการสาธารณะแนวใหม่ด้านการส่งเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐในระดับท้องถิ่นด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ. **วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์**, 11(4), 142-152.

- ปิยากร หวังมหาพร และญาณภัทร เพ็ญศิริ. (2563). การร่วมผลิตในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เขตวังทองหลางและเขตห้วยขวาง) กรุงเทพมหานคร. **วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย**, 13(2), 122-140.
- พิมพงา เพ็ญนาเรนทร์. (2565). แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้สูงอายุในจังหวัดนครปฐม. **วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ**, 10(1), 47-58.
- สาคร อินโทะโล่ และคณะ. (2566). การดูแลผู้สูงอายุควยวิถีชีวิต: มุมมองของคนในชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท. **วารสารแพทยนาวิ**, 50(2), 423-427.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2567). **สำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2568 จาก https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/survey_detail/iM#gsc.tab=0.
- สำนักงานจังหวัดปทุมธานี. (2567). **แผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี พ.ศ.2566-2570**. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2568 จาก http://www.pathumthani.go.th/new_web/webplan/image/doc/Plan67repeat_67.pdf.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี. (2567). **ข้อมูลพื้นฐาน สถ.จ.** สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2568 จาก <https://pathumlocal.go.th/public/>.
- Haque, M.S. (2001). The Diminishing Publicness of Public Service under the Current, Mode of Governance. **Public Administration Review**, 61, 65-82.
- Lucy, W. H., Dennis, G., and Guthrie, S.B. (1977). Equity in Local Service Distribution. **Public Administration Review**, 37, 687-697.
- McDevitt, D. (1998). **Managing Core Public Services**. Oxford, England: Blackwell.
- World Health Organization. (2007). **Global Age-friendly Cities: A Guide**. France: World Health Organization.